

**Wydział Środowiska
Starostwa Powiatowego
w Nakle nad Notecią**

Informacje o stanie leśnictwa i zasobów naturalnych powiatu nakielskiego

Wydział Środowiska Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią

Nakło nad Notecią, luty 2026 r.

I. INFORMACJE O STANIE LEŚNICTWA POWIATU NAKIELSKIEGO - za 2025 r.

Przedstawione poniżej opracowanie zostało sporządzone na podstawie danych, którymi dysponuje Wydział Środowiska Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią oraz pozyskanych informacji z Nadleśnictw, które zlokalizowane są w granicach administracyjnych powiatu nakielskiego.

Las jest formą użytkowania ziemi. Jednocześnie jest najbardziej witalną formacją roślinną w naszej strefie klimatycznej. Krajobraz leśny był pierwotnym krajobrazem Europy i Polski. Stanowi naturalne środowisko licznych gatunków zwierząt. Znaczenie lasu wynika z wielorakich jego funkcji, wśród których wymienia się:

- funkcję ochronną polegającą na tym, że las jest główną formacją roślinną oddziałującą dodatnio na wiele elementów środowiska przyrodniczego, tj.: klimat, stosunki wodne, skład chemiczny wody i powietrza; lasy zabezpieczają przed takimi zjawiskami, jak lawiny, powodzie, chronią przed hałasem, przetrzymują wilgoć, opóźniają i spowalniają procesy erozji gleb,
- funkcję produkcyjną polegającą na dostarczaniu surowca drzewnego i innych dóbr, jak m.in. owoców leśnych i grzybów,
- funkcję społeczną polegającą na tym, że lasy są znaczącym terenem dla turystyki i rekreacji.

Gospodarkę leśną reguluje ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r., poz. 567 t.j.). Określa ona zasady zachowania, ochrony i powiększania zasobów leśnych oraz zasady gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i z gospodarką narodową. Przepisy ustawy stosuje się do lasów, bez względu na formę ich własności.

Lasem w rozumieniu ustawy jest grunt:

- o zwartej powierzchni co najmniej 0,10 ha, pokryty roślinnością leśną (uprawami leśnymi), drzewami i krzewami oraz runem leśnym lub przejściowo jej pozbawiony (zręby):
 - przeznaczony do produkcji leśnej lub
 - stanowiący rezerwat przyrody lub wchodzący w skład parku narodowego albo
 - wpisany do rejestru zabytków;
- związany z gospodarką leśną, zajęty pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej:
 - budynki i budowle,
 - urządzenia melioracji wodnych,
 - linie podziału przestrzennego lasu,
 - drogi leśne,
 - tereny pod liniami energetycznymi,
 - szkółki leśne,
 - miejsca składowania drewna,
 - wykorzystywany na parkingi leśne i urządzenia turystyczne.

Nadzór nad gospodarką leśną sprawują:

- minister właściwy do spraw środowiska - w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa;
- **starosta - w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, tj. będących własnością: osób fizycznych, gmin, spółdzielni, kościołów i związków wyznaniowych, wspólnot gruntowych, spółek prawa handlowego oraz innych podmiotów ewidencyjnych.**

Zadania starosty (w ramach nadzoru) są zadaniami z zakresu administracji rządowej.

Na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy o lasach, starosta może w drodze porozumienia powierzyć prowadzenie w jego imieniu spraw z zakresu nadzoru, w tym wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji, nadleśniczemu Lasów Państwowych. W odniesieniu do Powiatu Nakielskiego takie porozumienie nie zostało zawarte, zatem nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących

własności Skarbu Państwa prowadzony jest we własnym zakresie przez pracowników Wydziału Środowiska Starostwa Powiatowego w Nakle nad Notecią.

Zasoby leśne

Ogólna powierzchnia lasów w powiecie nakielskim wynosi (stan na dzień 1 stycznia 2026 r.) **26 401 ha**, z czego ponad 90% stanowią lasy państwowe (**23 901 ha**), a ok. 10% to lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa (**2 500 ha**). Wśród lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa największą powierzchnię stanowią lasy należące do osób fizycznych (2 100 ha). Pozostałe lasy to lasy gminne (109 ha), spółdzielni (35 ha), kościołów i związków wyznaniowych (102 ha) oraz lasy inne tj: wspólnot gruntowych, spółek prawa handlowego i innych podmiotów ewidencyjnych (154 ha).

Powierzchnia wszystkich lasów w Polsce wynosi **9,4 mln ha**, co odpowiada lesistości na poziomie **29,8%**, w tym **7,5 mln ha (80%)** zarządzane jest przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, pozostała powierzchnia, tj. **1,9 mln ha (20%)** nadzorowana jest przez starostwa.

Tabela nr 1

**Powierzchnie lasów (stan na dzień 1 stycznia 2026 r.)
w poszczególnych gminach z uwzględnieniem struktury własnościowej
(w ha na podstawie gminnych zbiorczych wykazów użytków rolnych oraz lasów)**

Grupy własności	Gmina Kcynia (+ miasto)	Gmina Mrocza (+ miasto)	Gmina Nakło nad Notecią (+ miasto)	Gmina Sadki	Gmina Szubin (+ miasto)	Powiat ogółem
Państwowe	5 883	2 086	2 884	2 105	10 943	23 901
Gminne	42	2	42	1	22	109
Osób fizycznych	723	185	345	243	604	2 100
Spółdzielni	-	14	21	-	-	35
Kościółów i zw. wyznaniowych	-	-	28	-	74	102
Inne: wspólnoty gruntowe, spółki prawa handlowego, inne podmioty ewidencyjne	4	16	131	1	2	154
Razem lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa	769	217	567	245	702	2 500
Razem (las państwowe i niestanowiące własności Skarbu Państwa)	6 652	2 303	3 451	2 350	11 645	26 401
Pow. ewidencyjna gminy	29 659	15 007	18 693	15 280	33 151	111 790
Lesistość (w %)	22,43	15,35	18,46	15,38	35,13	23,62

W Polsce ok. 80% stanowią lasy będące własnością PGL Lasy Państwowe, a ok. 20% to lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa. Lasów prywatnych najwięcej jest w województwie mazowieckim (45,7%) i małopolskim (43,7%), a najmniej w lubuskim (1,9%) i zachodniopomorskim (2,8%). Udział lasów prywatnych w ogólnej powierzchni leśnej województwa kujawsko-pomorskiego wynosi - **11,4%**. Największą ogólną lesistość ma województwo lubuskie (49,4%), a najmniejszą województwo łódzkie (21,4%). Udział wszystkich lasów w ogólnej powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego wynosi - **23,5%**.

W Polsce lasów wciąż przybywa. Lesistość kraju została zwiększona z 21% w 1945 r. do 29,8% obecnie. Podstawą prac zalesieniowych jest „Krajowy program zwiększania lesistości”, zakładający wzrost lesistości w Polsce do 33% w 2050 r. Sukcesywne zwiększanie powierzchni lasów następuje w wyniku zalesiania gruntów nieleśnych użytkowanych rolniczo lub stanowiących nieużytki, jak również jest związane z ujawnianiem zalesień wykonanych w latach wcześniejszych oraz przekwalifikowaniem na lasy innych gruntów pokrytych roślinnością leśną w wyniku sukcesji naturalnej.

W skład Lasów Państwowych wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych z siedzibą w Warszawie,
- 17 regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych,
- 429 nadleśnictw,
- 17 jednostek organizacyjnych o zasięgu regionalnym i 7 jednostek o zasięgu krajowym (są to m.in.: zespoły składnic, Ośrodek Rozwojowo-Wdrożeniowy LP, Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych).

Na terenie powiatu nakielskiego największą powierzchnię zajmują lasy państwowe, zarządzane przez Nadleśnictwo Szubin - **18 760,00 ha** (obejmują centralną i południową część powiatu). W północnej części powiatu znajdują się lasy zarządzane przez Nadleśnictwo Runowo, które obejmują prawie całą powierzchnię gminy Mroczka - **2 122,81 ha** (bez obrębu Izabela, którego to lasy należą do Nadleśnictwa Szubin). Lasy we wschodniej części powiatu, na północ od Kanału Bydgoskiego obejmujące obręby: Michalin, Gumnowice, Suchary, Kazin, Minikowo i Ślesin należą do Nadleśnictwa Żołędowo - **92,46 ha**. Tereny leśne położone na południe od w/w kanału od Występu po Zamość, to obszar Nadleśnictwa Bydgoszcz - **3 010,41 ha**. Wymienione Nadleśnictwa organizacyjnie są podległe Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu. Lasy znajdujące się w południowo-zachodniej części powiatu, w obrębach Dobieszewo i Dobieszewko, należą do Nadleśnictwa Podanin (RDLP w Pile) - **122,36 ha**.

Najwięcej lasów państwowych i niestanowiących własności skarbu Państwa znajduje się w gminie Szubin (11 645 ha), natomiast najmniej w gminie Mroczka (2 303 ha). Wskaźnik powierzchni leśnej do ogólnej powierzchni to tzw. „lesistość”. Dla powiatu nakielskiego wynosi on 23,62% i jest mocno zróżnicowany, tj. od 15,35% w gminie Mroczka, 15,38% w gminie Sadki i 18,46% w gminie Nakło nad Notecią do 22,43% w gminie Kcynia i 35,13% w gminie Szubin. Wartość lesistości dla powiatu nakielskiego wynosi **23,62%**, co stawia go na **9** miejscu w województwie kujawsko-pomorskim. Powiat o najmniejszej lesistości w województwie kujawsko-pomorskim to radziejowski ze wskaźnikiem lesistości 4,7%. Największą lesistość ma powiat tucholski, gdzie lasy zajmują 48,5% ogólnej powierzchni.

Dane dotyczące lasów lub gruntów przeznaczonych do zalesienia, nabytych przez PGL Lasy Państwowe w 2025 r. od właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa lub innych podmiotów, w ramach założeń Krajowego Programu Zwiększania Lesistości

Nadleśnictwo Szubin powiększyło swój areał, poprzez nabycie działek leśnych o nr: 176/6, 176/7 w obrębie ewidencyjnym Iwno, o łącznej powierzchni 25,26 ha.

Nadleśnictwo Podanin powiększyło swój areal, poprzez nabycie działki leśnej i gruntu przeznaczonego do zalesienia o nr 147/6 w obrębie ewidencyjnym Dobieszewo, o łącznej powierzchni 8,20 ha.

Pozostałe Nadleśnictwa w roku sprawozdawczym nie nabyły lasów lub gruntów przeznaczonych do zalesienia od właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa lub innych podmiotów.

Gospodarcze wykorzystanie lasów, zadania z zakresu hodowli i ochrony lasów

Głównym elementem dochodowym w gospodarce leśnej jest pozyskanie drewna, które w poszczególnych nadleśnictwach na terenie powiatu nakielskiego przedstawia się następująco:

1. Nadleśnictwo Szubin:

2025 r. - 85 060 m³ drewna (w tym 25 213 m³ - wielkowymiarowe, 55 538 m³ - średniowymiarowe, 4 309 m³ - małowymiarowe).

- łączna powierzchnia wykonanych:
 - czyszczeń wczesnych i późnych - 324,40 ha,
 - trzebieży wczesnych i późnych - 1 189,86 ha,
 - zrębów zupełnych i złożonych - 303,81 ha.
- łączna powierzchnia wykonanych odnowień - 118,52 ha.

2. Nadleśnictwo Runowo:

2025 r. - 12 109 m³ drewna (w tym 3 153 m³ - wielkowymiarowe, 7 066 m³ - średniowymiarowe, 1 890 m³ - małowymiarowe).

- łączna powierzchnia wykonanych:
 - czyszczeń wczesnych i późnych - 90,25 ha,
 - trzebieży wczesnych i późnych - 16,73 ha,
 - zrębów zupełnych i złożonych - 28,36 ha.
- łączna powierzchnia wykonanych odnowień - 28,75 ha.

3. Nadleśnictwo Bydgoszcz:

2025 r. - 17 662 m³ drewna (w tym 6 574 m³ - wielkowymiarowe, 9 943 m³ - średniowymiarowe, 1 145 m³ - małowymiarowe).

- łączna powierzchnia wykonanych:
 - czyszczeń wczesnych i późnych - 39,38 ha,
 - trzebieży wczesnych i późnych - 187,34 ha,
 - zrębów zupełnych i złożonych - 49,54 ha.
- łączna powierzchnia wykonanych odnowień - 27,23 ha.

4. Nadleśnictwo Podanin:

2025 r. - 27 m³ drewna (20 m³ - średniowymiarowe, 7 m³ - małowymiarowe).

5. Nadleśnictwo Żołędowo w 2025 r. nie pozyskało drewna z lasów zlokalizowanych na terenie powiatu nakielskiego.

Wielkości pozyskanego drewna w 2025 r. w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie powiatu nakielskiego z podziałem na gminy, przedstawiono w tabelach nr 2 i 3.

Tabela nr 2

**Pozyskanie drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa
(z podziałem na gminy w m³)**

Rok	Gmina					Powiat (razem)
	Kcynia	Mrocza	Nakło nad Notecią	Sadki	Szubin	
2025	278	56	57	7	418	816

Tabela nr 3

**Pozyskanie drewna w lasach niestanowiących
własności Skarbu Państwa
(z podziałem na asortyment w m³)**

Razem		816
grubizna iglasta		729
z tego drewno	dłużycowe	153
	stosowe	576
grubizna liściasta		87
z tego drewno	dłużycowe	17
	stosowe	70

Pozyskane drewno w ilościach podanych w tabelach pochodzi z wykonanych przez właścicieli lasów cięć przedrębnych (pielęgnacyjnych), takich jak trzebieże wczesne i późne oraz planowanych rębni złożonych.

Kłody pozyskane w lesie niestanowiącym własności Skarbu Państwa

Stosy drewna pozyskanego w lesie niestanowiącym własności Skarbu Państwa

STAROSTWO POWIATOWE
W NAKLE NADNOTECIĄ
ul. Św. Pawła 21, 25-001 Nakle
/placówka rybacka/ 66 22 24 66 88 25

data: 2025-02-27

**ŚWIADECTWO LEGALNOŚCI
POZYSKANIA DREWNA**
Kopie
Nr oryginału: 7/2025/

Na podstawie art. 14a ust. 1 i 3 ustawy z dnia 28 września 1991r o lasach
(tekst jednolity Dz. U. 2020 poz. 6) zawiadza się że
wyszczególnione poniżej drewno zostało pozyskane z lasu połozonego:

Lokalizacja działek:

1	POWIAT	GMINA	DROGA EWID.	DZIAŁKA
1	NAKIELSKI	BRÓDZKA - WIEŚ	WYRZKA	

Wymienione działki stanowią własność (współwłasność) Pana/ni:

Dokument sporządzono na podstawie:
Uproszczonego planu urządzenia lasu
Pozyskanie drewna dla w/w działek:

LP	NR DZIAŁKI	GATUNEK	DOKUMENT	DLUGOŚĆ	SZEROKOŚĆ	WYSOKOŚĆ ŚREDNIA	CIĘŻAR L. SZYB.	CIĘŻAR SUROW.	CIĘŻAR SUROW.
1	26077	SO	SZTUKA	4,00	31			0,30	
2	26078	SO	SZTUKA	4,00	26			0,20	
3	26079	SO	SZTUKA	4,00	30			0,30	
4	26080	SO	SZTUKA	4,00	31			0,30	
5	26081	SO	SZTUKA	4,00	36			0,41	
6	26082	SO	SZTUKA	4,00	28			0,25	
7	26083	SO	SZTUKA	4,00	33			0,34	
8	26084	SO	SZTUKA	4,00	24			0,18	
9	26085	SO	SZTUKA	4,00	32			0,32	
10	26086	SO	SZTUKA	4,00	38			0,48	
11	26087	SO	SZTUKA	4,00	31			0,30	
12	26088	SO	SZTUKA	4,00	23			0,17	
13	26089	SO	SZTUKA	4,00	26			0,21	
14	26090	SO	SZTUKA	4,00	25			0,21	
Razem:						0	0,00	4,06	

Średnica (cm):
SZTUKA
4,00

Sporządził: STAROSTA POWIATU NAKLE
inż. Edward Kuch
/Podpis sporządzającego/

Potwierdzam odbiór:
27.02.2025
/Data i podpis osoby odbierającej/

Świadectwo legalności pozyskania drewna

Pozyskanie drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa dokumentuje się świadectwem legalności pozyskania drewna, które właściciel lasu otrzymuje od leśniczego będącego pracownikiem starostwa po tzw. „oceanowaniu drewna”. Czynność ta polega na dokonaniu pomiaru masy pozyskanego drewna i jego oceanowaniu poprzez nabicie płytki z numerem, która dla drewna pozyskanego z lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa ma kolor niebieski.

Inwestycje wykonane w 2025 r. przez poszczególne Nadleśnictwa na terenach leśnych powiatu nakielskiego, tj. budowa dróg, parkingów, ścieżek pieszo-rowerowych lub dydaktycznych oraz innych ciekawych obiektów służących gospodarce leśnej, jak również udostępnionych dla społeczeństwa

1. Nadleśnictwo Szubin:

- wybudowano podziemne zbiorniki na wodę do celów ppoż. wraz z infrastrukturą techniczną na terenach Leśnictwa Drogosław i Tupadły,
- przebudowano dojazdy pożarowe o dł. 2,9 km, zlokalizowane na terenie Leśnictwa Kowalewo.

2. Nadleśnictwo Runowo:

- zrealizowano projekt pn. „Razem dla natury - ochrona gatunków i siedlisk na terenach cennych przyrodniczo”. W ramach projektu prowadzono działania z zakresu ochrony czynnej, ukierunkowane na zwiększenie bioróżnorodności oraz na zachowanie i poprawę stanu siedlisk sprzyjających występowaniu zapylaczy. Założono czynię o powierzchni 0,05 ha na terenie Leśnictwa Dąbrowice.

Pozostałe Nadleśnictwa w roku sprawozdawczym nie wykonały żadnych inwestycji na terenach leśnych powiatu nakielskiego.

Gospodarkę leśną w Lasach Państwowych prowadzi się na podstawie planów urządzenia lasu. Dla lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa sporządza się **uproszczone plany urządzenia lasu**, jeżeli powierzchnia lasu jest większa lub równa 10 ha. Dla lasów rozdrobnionych o powierzchni poniżej 10 ha sporządza się **inwentaryzacje stanu lasu**. Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy o lasach, uproszczone plany urządzenia lasu i inwentaryzacje stanu lasu dla lasów należących do osób fizycznych opracowywane są na zlecenie i koszt starosty. Lasy należące do osób fizycznych w powiecie nakielskim posiadają aktualne uproszczone plany urządzenia lasu i inwentaryzacje stanu lasu, które zostały opracowane i zatwierdzone w latach 2017 i 2018. Okres obowiązywania przedmiotowej dokumentacji leśnej wynosi 10 lat.

Zwiększanie lesistości przy pomocy unijnego wsparcia finansowego w ramach PROW

Obecnie zalesienia gruntów rolnych prowadzone są przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, przy współpracy z Nadleśnictwami. Zadania starosty w przedmiotowym zakresie ograniczają się tylko i wyłącznie do dokonania oceny udatności upraw leśnych i przekwalifikowania z urzędu zalesionych gruntów rolnych na leśne. Czynności te wynikają z realizacji zapisu art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r., poz. 567 t.j.), który stanowi „*Starosta właściwy ze względu na położenie gruntu objętego zalesieniem dokonuje oceny udatności upraw leśnych najpóźniej w piątym roku od zalesienia gruntu oraz przekwalifikuje z urzędu zalesiony grunt na leśny, jeżeli zalesienia gruntu dokonano na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, lub na podstawie przepisów o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, lub na podstawie przepisów o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027*”.

W roku sprawozdawczym dokonano oceny udatności upraw leśnych i przekwalifikowania z urzędu zalesionych gruntów rolnych na leśne o łącznej powierzchni - **4,33 ha**:

- działka nr 529, obręb ewidencyjny Mieczkowo, gm. Kcynia, o powierzchni - 0,80 ha,
- działka nr 519/2, obręb ewidencyjny Smolniki, gm. Szubin, o powierzchni - 2,33 ha,
- działki nr: 581, 582, obręb ewidencyjny Mieczkowo, gm. Kcynia, o powierzchni - 1,20 ha.

Uprawa sosnowa - dz. nr 519/2 obręb Smolniki, gm. Szubin

Uprawa sosnowa - dz. nr 581, 582 obręb Mieczkowo, gm. Kcynia

Udatność upraw została ustalona na podstawie wytycznych zawartych w załączniku nr 5 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 maja 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych

i poprawę żywotności lasów” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 655).

Obowiązki właścicieli lasów wynikające z ustawy o lasach

Ustawa o lasach zobowiązuje właścicieli lasów do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, a w szczególności do:

1. zachowania w lasach roślinności leśnej (upraw leśnych) oraz naturalnych bagien i torfowisk;
2. **ponownego wprowadzenia roślinności leśnej (upraw leśnych) w lasach w okresie do 5 lat od usunięcia drzewostanu;**
3. pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej;
4. przebudowy drzewostanu, który nie zapewnia osiągnięcia celów gospodarki leśnej, zawartych w urzędzeniu lasu lub uproszczonym planie urzędzenia lasu;
5. racjonalnego użytkowania lasu w sposób trwale zapewniający optymalną realizację wszystkich jego funkcji przez:
 - pozyskanie drewna w granicach nieprzekraczających możliwości produkcyjnych lasu,
 - pozyskiwanie surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu w sposób zapewniający możliwości ich biologicznego odtwarzania, a także ochronę runa leśnego.

Ograniczenia w korzystaniu z zasobów leśnych

Pomimo zagwarantowanego swobodnego dostępu do lasów, to właściciel lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa może zakazać do niego wstępu, oznaczając las tablicami z odpowiednimi napisami.

Ustawa o lasach w art. 30 wprowadza szereg zakazów obowiązujących w lasach, bez względu na formę ich własności.

W lasach zabrania się:

- zanieczyszczania gleby i wód,
- zaśmiecania,
- rozkopywania gruntu,
- niszczenia grzybów oraz grzybni,
- niszczenia lub uszkodzania drzew, krzewów lub innych roślin,
- niszczenia urządzeń i obiektów gospodarczych, turystycznych i technicznych oraz znaków i tablic,
- zbierania płodów runa leśnego w oznaczonych miejscach zabronionych,
- rozgarniania i zbierania ściółki,
- wypasu zwierząt gospodarskich,
- biwakowania poza miejscami wyznaczonymi przez właściciela lasu lub nadleśniczego,
- wybierania jaj i piskląt, niszczenia lęgówisk i gniazd ptasich, a także niszczenie nor i mrowisk,
- płoszenia, ścigania, chwytania i zabijania dziko żyjących zwierząt,
- puszczania psów luzem,
- hałasowania oraz używania sygnałów dźwiękowych, z wyjątkiem przypadków wymagających wszczęcia alarmu.

Lasy stanowiące własność Skarbu Państwa są udostępniane dla ludzi, za wyjątkiem:

1. Stałym zakazem wstępu objęte są lasy stanowiące:
 - uprawy leśne do 4 m wysokości,
 - powierzchnie doświadczalne i drzewostany nasienne,
 - ostoje zwierząt,

- źródłiska rzek i potoków,
 - obszary zagrożone erozją.
2. Okresowy zakaz wstępu do lasu stanowiącego własność Skarbu Państwa może być wprowadzony przez nadleśniczego, gdy:
- wystąpiło zniszczenie albo znaczne uszkodzenie drzewostanów lub degradacja runa leśnego,
 - występuje duże zagrożenie pożarowe,
 - wykonywane są zabiegi gospodarcze związane z hodowlą, ochroną lasu lub pozyskaniem drewna.

Lasy objęte stałym lub okresowym zakazem wstępu oznacza się tablicami z napisem „zakaz wstępu” oraz wskazaniem przyczyny i terminu obowiązywania zakazu. Obowiązek ustawiania i utrzymywania znaków ciąży na nadleśniczym w stosunku do lasów będących w zarządzie Lasów Państwowych oraz na **właścicielach pozostałych lasów**.

Zadania pracowników Wydziału Środowiska Starostwa Powiatowego w zakresie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa w 2025 r. skupiały się głównie na:

- cechowaniu pozyskanego drewna (ilości ocechowanego drewna w 2025 r. przedstawiają tabele nr 2 i 3),
- wydawaniu świadectw legalności pozyskanego drewna,
- przeprowadzaniu kontroli w lasach, mających na celu wyeliminowanie nieprawidłowości w realizacji zadań z zakresu gospodarki leśnej,
- przeprowadzaniu czynności związanych z przekwalifikowaniem gruntów rolnych na leśne,
- weryfikacji powierzchni leśnych pod względem występowania szkodników wtórnych w drzewostanach sosnowych,
- sporządzaniu dokumentacji (planów odnowienia lasu), niezbędnej do wykonania prac związanych z odnowieniem powierzchni leśnej,
- przeprowadzaniu czynności związanych z odbiorem prac odnowieniowych,
- prowadzeniu postępowań administracyjnych, w sprawach dotyczących zezwoleń na pozyskanie drewna niezgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu - przedwczesny zrąb,
- prowadzeniu postępowań administracyjnych, w sprawach dotyczących zatwierdzenia uproszczonych planów urządzenia lasu lub inwentaryzacji stanu lasu,
- prowadzeniu postępowań administracyjnych, w sprawach dotyczących zmiany lasu na użytek rolny,
- udostępnianiu informacji o środowisku w zakresie wydawania kopii dokumentacji leśnej,
- wydawaniu zaświadczeń, niezbędnych do przeprowadzenia kupna lub sprzedaży nieruchomości,
- współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami w zakresie gospodarki leśnej.

Zagrożenia biotyczne mające wpływ na środowisko leśne

Lasy w Polsce są nieustannie nękane przez liczną grupę czynników biotycznych, wśród których największe znaczenie mają szkodliwe owady i patogeniczne grzyby, zwłaszcza gatunki mające tendencję do masowego występowania w formie cyklicznie powtarzających się gradacji i epifitoz. Nie inaczej jest z zagrożeniami biotycznymi w powiecie nakielskim. Kilka lat temu zaczęły zamierać jesiony, w chwili obecnej już praktycznie nie występują. Wiązy atakowane są przez holenderską chorobę wiązków, natomiast dęby cierpią od suszy. Kornik drukarz oraz owady jemu towarzyszące zaatakowały świerki (płytki system korzeniowy w zderzeniu z suszą spowodował osłabienie drzew oraz zwiększył ich podatność na szkodniki). Teraz czas przyszedł na sosnę, którą zasiedlają między innymi: **kornik ostrozębny i sześcioboczny, przyplaszczek granatek, kornik modrzewiowiec, cetyńce**, tj. **szkodniki wtórne sosny**. Drzewostany w powiecie nakielskim składają się głównie z sosny, która dawała sobie świetnie radę w regionie, gdzie odnotowujemy najniższe opady w kraju.

Teraz jednak widzimy, że i ona odczuła brak wody i wysokie temperatury w ostatnich latach. Kornik ostrożny to owad, który atakuje drzewa osłabione np. w wyniku huraganowych wiatrów lub gwałtownych zmian poziomu wód gruntowych. Preferuje on drzewa pozornie jeszcze zdrowe, drzewa górujące, panujące i współpanujące, stanowiące szkielet drzewostanu. Kornik zasiedla je w grupach, po kilka lub kilkanaście drzew naraz. Atakuje wierzchołkowe partie korony i cienkie gałęzie. Aktywność owada ogranicza się do strefy strzały i gałęzi z cienką, jasnobrązową i czerwoną korą. Cechą charakterystyczną zaatakowanych przez niego drzew jest zrudzenie części koron przy jeszcze żywo zielonych niższych konarach. Najskuteczniejszą metodą postępowania ochronnego jest usuwanie posuszu zasiedlonego przez kornika ostrożnego. Wierzchołki i gałęzie z drzewostanów, w których stwierdzono występowanie owada należy bezwzględnie zrębkować lub palić. Jedynym skutecznym rozwiązaniem jest usunięcie fragmentów lasu, w których stwierdzono występowanie korników. W lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, na terenie powiatu nakielskiego również zaobserwowano nasilenie się występowania szkodników wtórnych sosny.

Art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r., poz. 567 t.j.), który brzmi *„W celu zapewnienia powszechnej ochrony lasów właściciele lasów są obowiązani do kształtowania równowagi w ekosystemach leśnych, podnoszenia naturalnej odporności drzewostanów, a w szczególności do: wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów; zapobiegania, wykrywania i zwalczania nadmiernie pojawiających i rozprzestrzeniających się organizmów szkodliwych; ochrony gleby i wód leśnych”* i art. 13 ust. 1, pkt 3 ustawy o lasach mówiący o tym, że *„Właściciele lasów są obowiązani do trwałego utrzymywania lasów i zapewnienia ciągłości ich użytkowania, w szczególności do pielęgnowania i ochrony lasu, w tym również ochrony przeciwpożarowej”*, zobowiązują wszystkich właścicieli lasów do wykonywania opisanych czynności. Jednakże, pomimo ustawowych obowiązków część właścicieli lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa tych zadań nie realizuje. Przede wszystkim na bieżąco nie są wykonywane zabiegi sanitarne polegające na usuwaniu drzew; obumarłych, wiatrołomów, wiatrowałów oraz zasiedlonych przez szkodniki wtórne. Wobec powyższego zgodnie z art. 24 pkt 3 ustawy o lasach tutejszy Urząd nieustannie podejmuje działania zmierzające do wyeliminowania poszczególnych zaniedbań.

Zagrożenia antropogeniczne

W 2025 r. Nadleśnictwo Szubin na terenach lasów powiatu nakielskiego (Leśnictwo: Nakło, Tur, Wieszki, Dębogóra), odnotowało sześć pożarów o łącznej powierzchni 0,66 ha. Pożary powstały w wyniku podpalenia i zwarcia przewodów napowietrznej linii energetycznej. Na terenie lasów powiatu nakielskiego, zarządzanych przez Nadleśnictwo Bydgoszcz (Leśnictwo Łochowo), wystąpił jeden pożar o łącznej powierzchni 0,01 ha. Pożar spowodowany był podpaleniem. Pozostałe Nadleśnictwa na terenach lasów powiatu nakielskiego w roku sprawozdawczym nie odnotowały żadnych pożarów.

Sporządził:

Starszy inspektor Sebastian Łabich

II. ZASOBY NATURALNE POWIATU NAKIELSKIEGO

Surowce mineralne

Zasoby naturalne powiatu nakielskiego są ograniczone do surowców mineralnych jakimi są żwiry, piaski i torfy oraz wody powierzchniowe i podziemne.

Zasoby naturalne kopalin mineralnych na terenie powiatu nie są szczegółowo rozpoznane. Podyktowane to jest tym, że prace związane z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż kopalin są stosunkowo drogie. Poszukiwanie i rozpoznanie złóż kopalin dokonuje się na podstawie projektu robót geologicznych zatwierdzonego decyzją właściwego organu administracji geologicznej. Przedsiębiorcy, którzy zamierzają eksploatować złoża kopalin w pierwszej kolejności muszą je udokumentować i oszacować zasoby. Najwięcej złóż żwiru i piasku (kruszywo pospolite) zostało rozpoznane w centralnej (Paterek, Rozwarzyn) i zachodniej części powiatu (Mieczkowo).

Rozpoznane zasoby złóż kruszywa naturalnego na terenie powiatu nakielskiego oraz sposób ich zagospodarowania na koniec 2025 roku przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 4

Wykaz złóż naturalnych (piaski i żwiry) na podstawie Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na koniec 2025 r.

Lp	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby geologiczne (tys. Mg)	Gmina
1	Dąbrówka Słupska I	E	1139	Szubin
2	Dąbrówka Słupska II	R	535	Szubin
3	Dąbrówka Słupska II/1	M	-	Szubin
4	Dąbrówka Słupska II/2-3-6-7	R	110	Szubin
5	Dąbrówka Słupska II pole 4-5	Z	95	Szubin
6	Dąbrówka Słupska III	R	318	Szubin
7	Iwno I	E	-	Kcynia
8	Iwno I/A	E	124	Kcynia
9	Iwno II	M	-	Kcynia
10	Iwno III	R	93	Kcynia
11	Iwno IV	R	125	Kcynia
12	Józefkowo I	E	1 194	Kcynia
13	Józefkowo II	R		Kcynia
14	Kołaczkowo I	M	-	Szubin
15	Kowalewo I	M	57	Szubin
16	Królikowo I	T	2 049	Szubin
17	Mieczkowo 15	E	309	Kcynia
18	Mieczkowo 16	E	325	Kcynia
19	Mieczkowo 17	R	327	Kcynia
20	Mieczkowo II*	Z	640	Kcynia
21	Mieczkowo III*	Z	36	Kcynia
22	Mieczkowo IV	M	-	Kcynia
23	Mieczkowo IX – Pole A i Pole B*	T	141	Kcynia
24	Mieczkowo V	Z	147	Kcynia
25	Mieczkowo VI*	Z	84	Kcynia

26	Mieczkowo VII	Z	74	Kcynia
27	Mieczkowo VIII	M	50	Kcynia
28	Mieczkowo X	T	403	Kcynia
29	Mieczkowo XI	E	319	Kcynia
30	Mieczkowo XII	R	400	Kcynia
31	Mieczkowo XIII	E	239	Kcynia
32	Mieczkowo XIV	R	257	Kcynia
33	Nakło nad Notecią I	Z	-	Nakło nad Notecią
34	Paterek II	M	-	Nakło nad Notecią
35	Paterek III	Z	197	Nakło nad Notecią
36	Paterek IX/1	M	-	Nakło nad Notecią
37	Paterek IX/2	M	-	Nakło nad Notecią
38	Paterek V*	Z	76	Nakło nad Notecią
39	Paterek VI	M	-	Nakło nad Notecią
40	Paterek VI/A	M	-	Nakło nad Notecią
41	Paterek VII	M	-	Nakło nad Notecią
42	Paterek VIII*	M	-	Nakło nad Notecią
43	Paterek X	Z	158	Nakło nad Notecią
44	Paterek XI	R	1955	Nakło nad Notecią
45	Potulice I	M	-	Nakło nad Notecią
46	Radzicz	R	229	Sadki
47	Radzicz I	E	172	Sadki
48	Radzicz II	R	811,26	Sadki
49	Rozwarzyn	Z	22	Nakło nad Notecią
50	Rozwarzyn I	T	843	Nakło nad Notecią
51	Rozwarzyn II	M	-	Nakło nad Notecią
52	Rozwarzyn III	E	3226	Nakło nad Notecią
53	Rozwarzyn IV	R	1121	Nakło nad Notecią
54	Rynarzewo	M	-	Szubin
55	Sipiory I*	Z	60	Kcynia
56	Sipiory II	Z	34	Kcynia
57	Sipiory III	T	114	Kcynia
58	Sipiory IV	Z	210	Kcynia
59	Sipiory V	E	224	Kcynia
60	Sipiory VI	R	295	Kcynia
61	Sipiory VII	R	941	Kcynia
62	Sipiory VIII	E	376	Kcynia
63	Sipiory IX	E	439	Kcynia
64	Sipiory X	R	287	Kcynia
65	Skórzewo	M	-	Szubin
66	Skórzewo I	R	96	Szubin
67	Słonawki*	M	-	Szubin
68	Słonawki 1*	M	-	Szubin
69	Słonawki 2*	M	-	Szubin
70	Słonawki 3	M	-	Szubin
71	Słonawki 4	M	-	Szubin
72	Słonawki 5	M	-	Szubin
73	Słonawki 6	R	94	Szubin
74	Smolniki *	R	380	Szubin
75	Smolniki I	M	-	Szubin
76	Smolniki II	T	1 909	Szubin
77	Smolniki MP	R	375	Szubin
78	Studzienki II	Z	118	Kcynia
79	Studzienki III	Z	368	Kcynia

80	Wąsosz	R	455	Szubin
81	Wiele I !!!	R	140	Mrocza
82	Wrzosey I	M	-	Szubin
83	Wrzosey II	R	1591	Szubin
84	Zazdrość I	M	-	Szubin
85	Zazdrość II	T	349	Szubin
86	Zazdrość III	E	53	Szubin
87	Żurczyn	M	-	Szubin
88	Żurczyn I	M	-	Szubin
89	Żurczyn II	R	830	Szubin
90	Żurczyn III	M	-	Szubin
91	Żurczyn IV	M	-	Szubin

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

* – złoża zawierające piasek ze żwirem

E – złoża eksploatowane

M – złoża skreślone z bilansu zasobów

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (kategorie A+B+C₁)

Z – złoża z zakończoną eksploatacją

T – złoża eksploatowane okresowo

!!! – złoża na podstawie Planu Działań Ochronnych Krajeńskiego Parku Krajobrazowego nie może być eksploatowane

Złoża zaznaczone w tabeli grubszą czcionką, są to złoża dla których decyzję lub koncesję udzielił Starosta Nakielski. Złoża zaznaczone na czerwono to złoża obecnie eksploatowane, których koncesji udzielił Starosta Nakielski.

Na obszarze powiatu nie wydobywa się torfu. Prowadzone są prace nad udokumentowaniem jednego złoża. Natomiast występują rozpoznane dwa złoża węgla brunatnego:

- złoża Nakło o zasobach 245 341 tys. ton pomiędzy Paterkiem, a Dębowem,
- złoża Szubin o zasobach pozabilansowych tj. niespełniających granicznych parametrów definiujących złoża, ulokowane na granicy z powiatem żnińskim.

Wydobywanie kopalin jest koncesjonowane i wymaga uregulowań formalno - prawnych. Korzystanie z tych zasobów reguluje ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2026 r., poz. 69) oraz ustawa z dnia 6 marca 2018 roku Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r., poz. 1480 ze zm.).

Starosta udziela koncesji na wydobywanie kopalin nie objętych własnością górniczą, jeśli jednocześnie spełnione są odpowiednio następujące wymagania:

1. obszar zamierzonej działalności nie przekracza powierzchni 2 ha (20 000 m²),
2. wydobycie kopaliny w roku kalendarzowym nie przekroczy 20 000 m³,
3. działalność będzie prowadzona metodą odkrywkową bez użycia środków strzałowych.

Jeżeli któryś z wymienionych warunków zostanie przekroczony wówczas koncesję udziela marszałek województwa.

Eksploatacja kopalin bez koncesji jest zabroniona. Natomiast ustawa obowiązująca od 1 stycznia 2012 roku daje możliwość korzystania z kopalin na własne potrzeby wg opisanych poniżej warunków:

- właściciel nieruchomości ma możliwość korzystania bez koncesji z piasków i żwirów w niewielkich rozmiarach (do 10 m³ rocznie) w celu zaspokojenia własnych potrzeb,
- kopalina nie może być rozporządzana na rzecz osób trzecich, ani być wydobywana z użyciem środków strzałowych,

- wydobywanie nie może naruszyć przeznaczenia nieruchomości,
- na 7 dni przed zamierzonym pozyskaniem kopaliny właściciel nieruchomości musi dokonać zgłoszenia do właściwego organu nadzoru górniczego, określając lokalizację zamierzonych robót oraz czas ich wykonywania.

Jeżeli którekolwiek z wymagań ustawowych zostanie naruszone dyrektor okręgowego urzędu górniczego będzie zobowiązany wstrzymać wydobywanie i ustali prowadzącemu za taką działalność opłatę podwyższoną (czyli opłatę eksploatacyjną bez wymaganej koncesji).

Do zasobów naturalnych należy zaliczyć ciepło ziemi. Istnieje możliwość wykorzystywania ciepła ziemi za pomocą pomp ciepła (instalacje przypowierzchniowe poziome lub w niewielkiej przestrzeni pod nią otwory wgłębne).

Staje się to coraz powszechniejszą formą pozyskania tak zwanego „ekologicznego ciepła”.

W 2022 roku zaprojektowano pięć instalacji w miejscowościach:

- Godzimierz – 2 otwory po 80 m,
 - Sadki – 1 otwór po 100 m,
 - Drzewianowo – 1 otwór po 99 m,
 - Małe Rudy – 2 otwory po 90 m,
 - Sadki – 2 otwory po 80 m,
- łącznie 699 m wierceń w 8 otworach.**

W 2023 roku zaprojektowano 14 instalacji w miejscowościach:

- Wolwark – 8 otworów do 100,0 m,
- Kraczk – 2 otwory do 75,00 m,
- Małe Rudy – 1 otwór do 100,0 m,
- Małe Rudy – 2 otwory do 80,0 m,
- Witosław – 18 otworów do 99,0 m
- Witosław – 18 otworów do 99,0 m,
- Lubaszcz – 1 otwór do 100,0 m,
- Mrocza – 1 otwór do 100,0 m,
- Samostrzel – 4 otwory do 80,0 m,
- Nakło nad Notecią – 1 otwór do 100,0 m,
- Broniewo – 3 otwory do 80,0 m,
- Matyldzin – 4 otwory do 93,0 m,
- Kowalewko – 2 otwory do 95,0 m,
- Szubin – 3 otwory do 90,0 m,

łącznie 1291,0 m wierceń w 63 otworach.

W 2024 r. zaprojektowano 15 instalacji w miejscowościach:

- Stanisławka – 21 otworów do 100,0 m,
- Paterek – 2 otwory do 100,0 m,
- Szubin Wieś – 2 otwory do 90,0 m,
- Wąsosz – 1 otwór do 100 m,
- Piotrowo – 2 otwory do 90,0 m,
- Mrocza – 2 otwory do 60,0 m oraz 10 otworów do 300,0 m,
- Lubaszcz – 9 otworów do 300,0 m,
- Niedźwiady – 2 otwory do 85,0 m,
- Zamość – 2 otwory do 80,0 m,
- Wolwark – 2 otwory do 70,0 m,
- Małe Rudy – 2 otwory do 75,0 m,

- Gostusza – 6 otworów do 100,0 m,
łącznie 9800,0 m wierceń w 63 otworach

W 2025 r. zaprojektowano 8 instalacji w miejscowościach:

- Ślesin – 2 otworów do 85,0 m,
- Grzeczna Panna – 2 otwory do 90,0 m,
- Szubin – 2 otwory do 95,0 m,
- Żurczyn – 3 otwór do 80,0 m,
- Zamość – 2 otwory do 90,0 m,
- Szkocja – 2 otwory do 100,0 m
- Wolwark – 19 otworów do 90,0 m,
- Niedźwiady – 2 otwory do 90,0 m,
łącznie 3050 m wierceń w 34 otworach

Wody powierzchniowe i podziemne

Od początku roku 2018 został zmieniony sposób gospodarowania i administrowania zasobami wodnymi Polski. Od dnia 01.01.2018 r. weszła w życie ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478 ze zm.) na mocy której powołano do życia państwową osobę prawną pn. **Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKIE.**

Wody Polskie dzielą się na następujące jednostki organizacyjne:

- Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (w Warszawie),
- Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej – 11,
- Zarządy Zlewni,
- Nadzory Wodne.

Obszar powiatu nakielskiego należy w większości do nowoutworzonego Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy. Jedynie mała część gminy Mrocza w obrębie Drzewianowo, należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku i mała część gminy Kcynia należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Bydgoszczy dzieli się na dwa zarządy zlewni w Inowrocławiu i w Pile. Powiat nakielski przynależy do Zarządu Zlewni w Inowrocławiu.

Na terenie powiatu działa 7 nadzorów wodnych.

Z obszaru RZGW w Bydgoszczy działa 5 nadzorów wodnych:

- Nadzór wodny w Nakle nad Notecią,
- Nadzór wodny w Więcborku,
- Nadzór wodny w Żninie,
- Nadzór wodny w Chodzieży,
- Nadzór wodny w Bydgoszczy

oraz:

Nadzór wodny w Bydgoszczy – z obszaru RZGW w Gdańsku

Nadzór wodny w Wągrowcu – z obszaru RZGW w Poznaniu.

Wody powierzchniowe wg prawa własności

a) jeziora powiatu nakielskiego

Zestawienie jezior powiatu nakielskiego

Tabela nr 5

Nazwa	Powierzchnia [ha]	Miejscowość	Użytkownik rybacki
gm. Mroczka			
J. Drzewianowskie stanowi część j. Słupowskiego	21,42*	Drzewianowo	-
J. Witosławskie	148,1	Witosław, Orle	OPZW
J. Ostrowo	18,4	Ostrowo	OPZW
J. Mroteckie	11,3	Ostrowo	OPZW
J. Rościmińskie Małe	24,4	Rościmin	OPZW
J. Rościmińskie Duże	47,3	Rościmin	OPZW
J. Miętus	23,3	Wiele	OPZW
J. Wieleckie	52,9	Wiele	OPZW
J. Samsiecznynek	10,39*	Samsiecznynek	OPZW
gm. Szubin			
J. Żędowskie	64,8	Wąsosz	GR Łysinin
J. Wąsowskie (Wąsosz)	58,00	Wąsosz	GR Łysinin
J. Skrzynka	20,2	Wąsosz	GR Łysinin
J. Gąbińskie (Gąbin)	48,3	Gąbin	GR Łysinin
J. Sobiejuskie	23,04 Cała powierzchnia 118,00	Sobiejuchy część należy do Żnina	GR Łysinin
J. Bagno	24,8	Kornelin	GR Łysinin
J. Głębockie	3,61*	Głębocek	Lasy Państwowe
J. Oleckie	7,49*	Olek	Lasy Państwowe

* jeziora nie figurują w Atlasie Jezior Polski, powierzchnie podano na podstawie ewidencji gruntów. Powierzchnię pozostałych jezior podano na podstawie Atlasu Jezior Polski Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej, wydanego w roku 1996 pod redakcją Jerzego Jańczaka.

b) rzeki powiatu nakielskiego

Zestawienie rzek powiatu nakielskiego

Tabela nr 6

Nazwa	Długość w km na terenie powiatu	Przepływa przez gminy	Zarządzający Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Długość całkowita	Dopływ rzeki
Noteć	21,8	Nakło Kcynia	RZGW w Bydgoszczy	187,2	Warta
Stara Noteć	25,2	Szubin Nakło	RZGW w Bydgoszczy	28,2	Warta
Kanał Bydgoski	10,7	Nakło	RZGW w Bydgoszczy	32,6	Brda-Noteć
Paramelka	2,3	Nakło	RZGW w Bydgoszczy	2,3	Kanał obiegowy stopnia

					Józefinki i Nakło Wschód
Śleska	12,3	Nakło	RZGW w Bydgoszczy	13,9	Noteć
Rokitka	19,4 3,7 19,2	Mrocza Nakło Sadki	RZGW w Bydgoszczy	47,9	Noteć
Orla	5 18,4	Mrocza Sadki	RZGW w Bydgoszczy	50,2	Łobzonka
Kanał Orle	3,6	Mrocza	RZGW w Bydgoszczy	3,6	Orla-Rokitka
Krówka	6,3	Mrocza	RZGW w Gdańsku	30,3	Brda
Pytlca	1,6	Mrocza	RZGW w Gdańsku	7,9	Krówka
Kcynka	24,2	Kcynia	RZGW w Bydgoszczy	36,2	Noteć
Kanał Dębogórski	9,9	Kcynia	RZGW w Bydgoszczy	9,9	Noteć
Kanał Nowowiejski	10,4	Kcynia	RZGW w Bydgoszczy	10,4	Noteć
Kanał Laskownicki	7,1	Kcynia	RZGW w Bydgoszczy	7,1	Noteć
Kanał Pomorka	4,2 0,4	Kcynia Szubin	RZGW w Bydgoszczy	21,7	Gąsawka
Gąsawka	25,4	Szubin	RZGW w Bydgoszczy	55,9	Noteć
Biała Struga	10,7	Szubin	RZGW w Bydgoszczy	10,7	Gąsawka
Czarny Rów	13,1	Szubin	RZGW w Bydgoszczy	13,1	Gąsawka
Kanał Kruszyński	0,7	Szubin	RZGW w Bydgoszczy	8,7	Noteć

Wody podziemne

Woda jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych związków chemicznych na Ziemi, decydującym o życiu organizmów. Całkowita jej ilość w przyrodzie jest stała. Istotnym elementem obiegu wody w przyrodzie są wody podziemne. Stanowią one zasoby pod powierzchnią ziemi (terenu). Zwierciadło wody podziemnej nie zalega horyzontalnie, przebiega nieregularnie i wykazuje tendencję do odzwierciedlania topografii terenu.

a) zbiorniki wód podziemnych

Najbardziej zasobne w wodę obszary Polski zostały wydzielone jako Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP). Na terenie powiatu nakielskiego znajduje się kilka takich zbiorników. Największym jest zbiornik wód czwartorzędowych (plejstoceniowych) o nazwie „Pradolina Toruń-Eberswalde”, oznaczony przez A. Kleczkowskiego nr 138. Obejmuje on swym zasięgiem północne obszary gminy Szubin i Kcynia oraz południowe tereny gminy Nakło i Sadki. Wschodnią część gminy Mrocza obejmuje swym zasięgiem zbiornik nr 132 o nazwie „Zbiornik Międzymorenowy Byszewo” związany z rynną jezior byszewskich. Poza wymienionymi w powiecie nakielskim występują fragmenty kilku innych GZWP. We wschodniej części gminy Nakło występuje zbiornik wód

trzeciorzędowych (nr 140) o nazwie „Subzbiornik Bydgoszcz”. W południowo-wschodniej części gminy Szubin są dwa zbiorniki z wodą czwartorzędową. Pierwszy o nazwie „Zbiornik Międzymorenowy Inowrocław-Dąbrowa” (nr 142) i drugi z wodami trzeciorzędowymi (nr 143) „Subzbiornik Inowrocław-Gniezno”. W zachodnich rejonach gminy Kcynia istnieje zbiornik wód w utworach czwartorzędowych (nr 139) o nazwie „Dolina kopalna Smogulec-Margonin”. Wyznaczone zbiorniki wód posiadają kategorie ochrony wód najwyższej (ONO) lub wysokiej (OWO).

Czwartorzędowy poziom wodonośny występuje najczęściej na głębokości od kilkunastu do ponad 50 m poniżej powierzchni terenu. W dolinach rzecznych tworzy on jedną warstwę wodonośną o dużej miąższości, natomiast na obszarach wysoczyzny morenowej wody czwartorzędowe występują w formie 2 – 3 śródglinowych warstw wodonośnych, pozostających ze sobą w więzi hydraulicznej. Wody zalegające w rzecznych osadach piaszczystych charakteryzują się swobodnym zwierciadłem, natomiast wody występujące w piaszczystych przewarstwieniach śródglinowych mają charakter naporowy. Średnie wydajności eksploatacyjne z pojedynczych otworów studziennych osiągają wartość od kilkunastu do kilkudziesięciu m³/h.

Trzeciorzędowy (najczęściej głębszy od czwartorzędowego i starszy) **poziom wodonośny** występuje przede wszystkim w obrębie piaszczystych utworów miocenu. Głębokość zalegania stropu tych wód sięga ponad 80 m poniżej poziomu terenu. Miąższość utworów waha się od kilku do kilkunastu metrów. Wody miocenne mają charakter naporowy, ich zasobność jest zależna od granulacji piasków wodonośnych, miąższości i kontaktów hydraulicznych z wodami czwartorzędowymi. Poziom ten jest eksploatowany głównie na terenach gdzie brak użytkowych poziomów wodonośnych osadów czwartorzędowych. Wody poziomu trzeciorzędowego są eksploatowane m.in. na ujęciach komunalnych dla miast Kcynia i Mroczka.

Na terenie miasta Szubin zostały rozpoznane wody jurajskie (środkowy okres ery mezozoicznej). Zalegają one w wapieniach i piaskowcach w postaci wód szczelinowych. Występowanie w podłożu geologicznym tzw. wysadów solnych powoduje, że woda jurajska jest bardzo silnie zasolona. Sprawia to, że wody nie mają większego znaczenia dla potrzeb zbiorowego zaopatrzenia ludności. Wody tego poziomu występują pod znacznym ciśnieniem (stabilizując się ponad powierzchnią terenu). Eksploatacja ich spowodowałaby zasolenie płytszych eksploatowanych wód podziemnych.

b) ujęcia wód podziemnych

Podstawowym wykorzystaniem wód podziemnych jest zaopatrzenie w wodę pitną ludności. Niewielka część wody wykorzystywana jest dla potrzeb przemysłu i rolnictwa. W latach 2017-2024 wykonano kilka studni dla nawadniania upraw. Wzrost zapotrzebowania na wodę do podlewania upraw sprawia, że na terenie powiatu mogą powstawać kolejne studnie zwłaszcza w dużych gospodarstwach rolnych.

Woda zarówno czwartorzędowa jak i trzeciorzędowa w naturalnych warunkach ma podwyższoną zawartość związków żelaza i manganu (wynika to z jej naturalnego chemizmu). Taka woda zanim zostanie przeznaczona do spożycia przez ludzi musi podlegać uzdatnianiu. Warunki te określone zostały w rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Proces uzdatniania przebiega na stacjach uzdatniania wody i polega na jej odżelazieniu i usuwaniu manganu.

Wodę podziemną można eksploatować po wykonaniu studni głębinowych i uzyskaniu stosownych pozwoleń wodnoprawnych. Eksploatację ich dla potrzeb zaopatrzenia ludności prowadzą powołane do tego firmy wodociągowe na podstawie ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r., poz. 757).

Na terenie powiatu największe z nich to:

- Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. z siedzibą w Szubinie,
- Komunalne Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Nakle nad Notecią,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Mroczy Spółka z o.o.,
- Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kcyni Spółka z o.o.

Pozwolenie wodnoprawne na eksploatację studni głębinowej i pobór wód podziemnych od 2018 r. udzielają Zarządy Zlewni PGW Wody Polskie na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2025 r., poz. 960):

- jeżeli podczas eksploatacji woda nie jest uzdatniana do 20 lat (np. do nawadniania upraw),
- jeśli następuje uzdatnianie wody (powstają ścieki - wody popłuczne) do 10 lat lub na czas krótszy wynikający z wniosku.

Studnia po wyeksploatowaniu (uszkodzenie filtra, zapiaszczenie, kolmatacja strefy przyfiltrowej) podlega likwidacji zgodnie z zatwierdzanym projektem robót geologicznych oraz pozwoleniem wodnoprawnym.

Sporządziła:

Geolog powiatowy Magdalena Sobczak